

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad:	8 Chwefror 2024
Pwnc:	Gwiriad Iechyd Rheoli Risg gan Zurich
Pennaeth Gwasanaeth:	Marc Jones Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 MarcJones@ynysmon.llyw.cymru
Awdur yr Adroddiad:	Marion Pryor Pennaeth Archwilio a Risg MarionPryor@ynysmon.llyw.cymru
Natur a Rheswm dros Adrodd: Fel rhan o'i gyfrifoldebau trosolwg ar gyfer y Datganiad Llywodraethiant Blynyddol, mae Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi'r angen iddo adolygu ac asesu datblygiad effeithiol a gweithrediad rheoli risg o fewn y Cyngor (3.4.8.8.1).	

1.0 CYFLWYNIAD

- 1.1 Comisiynodd y Cyngor Zurich Resilience Solutions i ymgymryd â Gwiriad Iechyd Rheoli Risg er mwyn adolygu trefniadau rheoli risg y Cyngor ar draws y sefydliad gan ganolbwyntio'n benodol ar ymchwilio i safbwyntiau a deall y canfyddiad o risg drwy drafodaethau â rhanddeiliaid.
- 1.2 Cynhaliwyd yr adolygiad diwethaf ym mis Tachwedd 2018 ac adroddwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Chwefror 2019.

2.0 CANLYNIAD

- 2.1 Mae adroddiad llawn Zurich i'w weld yn Atodiad A. Mae Crynodeb gweithredol wedi'i gynnwys ar dudalen 4 o'r adroddiad.
- 2.2 Er mwyn mesur aeddfedrwydd rheolaeth risg yn y Cyngor, mesurwyd canfyddiadau Zurich yn erbyn model perfformiad sy'n torri gweithgaredd rheolaeth risg i lawr yn chwe categori sy'n cyfrannu tuag at drefniadau rheoli risg effeithiol (graffig i ddilyn).
- 2.3 Mae'r model yn galluogi asesiad i gael ei wneud o ran i ba raddau mae rheolaeth risg yn cael effaith positif ar y sefydliad. Mae'r pum lefel o aeddfedrwydd fel â ganlyn:

Lefel 1 Tameidiog	Lefel 2 Yn Datblygu	Lefel 3 Wedi Rheoli	Lefel 4 Wedi Integreiddio	Lefel 5 Gweddnewidiol
----------------------	------------------------	------------------------	---------------------------------	--------------------------

- 2.4 Mae Zurich wedi asesu'r Cyngor i fod yn eistedd mewn cam trawsnewidiol rhwng lefelau dau a thri gyda rhai rhannau o'r sefydliad yn dangos aeddfedrwydd sydd wedi'i ddatblygu'n dda yn enwedig o ran diwylliant a llywodraethiant. Fodd bynnag, mae hyn yn cael ei osod yn erbyn meysydd lle mae aeddfedrwydd yn gyfyngedig, a amlygwyd fwyaf amlwg o fewn adrannau - Parodrwydd i dderbyn Risg a Strategaeth - yr adroddiad, a amlygir yn y graffig isod:

Ionawr 2024

- 2.5 Gellir gweld y cynnydd wrth ddatblygu trefniadau rheoli risg o fewn y Cyngor drwy gymharu'r graffig gyda chanlyniad Gwiriad Iechyd 2018 isod.

Tachwedd 2018

- 2.6 Amlinellwyd cyfres o arsylwadau ac argymhellion yn adroddiad Zurich. Rydym wedi datblygu Cynllun Gweithredu i fynd i'r afael ag argymhellion Zurich (Atodiad B). Mae'r Tîm Arweinyddiaeth yn cymeradwyo ac yn cefnogi'r Cynllun Gweithredu.

3.0 ARGYMHELLIAD

3.1 Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:

- yn adolygu ac yn cymryd sicrwydd o'r adroddiad gan Zurich Resilience Solutions bod rheoli risg yn cael ei ddatblygu a'i weithredu'n effeithiol o fewn y Cyngor.
- yn cefnogi'r gweithredoedd sy'n cael eu hargymell er mwyn gallu mynd i'r afael â'r argymhellion a wneir gan Zurich Resilience Solutions.

Jennifer Czapla – Ymgynghorydd Risg
Michael Henley – Ymgynghorydd Risg
Zurich Resilience Solutions
Dyddiad Ionawr 2024

Adolygiad Gwiriad Iechyd Rheoli Risg

Cyngor Sir Ynys Môn

Cynnwys

1. Cyflwyniad	3
2. Crynodeb gweithredol	4
3. Arsylwadau ac argymhellion	6
3.1. Diwylliant Risg ac Arweinyddiaeth	6
3.2. Parodrwydd i Dderbyn Risg a Strategaeth	8
3.3. Llywodraethu	10
3.4. Methodoleg	12
3.5. Pobl a Hyfforddiant	14
3.6. Prosiectau, Partneriaid a'r Gadwyn Gyflenwi	16
4. Atodiadau	17

1. Cyflwyniad

Mae Zurich wedi cael ei gomisiynu gan Gyngor Sir Ynys Môn (y Cyngor) i adolygu eu trefniadau rheoli risg ar draws y sefydliad, gan ganolbwyntio'n benodol ar archwilio'r safbwyntiau, y ddealltwriaeth a'r canfyddiad o risg drwy drafodaethau allweddol â rhanddeiliaid.

I fesur aeddfedrwydd rheoli risg yn y Cyngor, mae'r canfyddiadau wedi cael eu mesur yn erbyn model perfformiad sy'n rhannu gweithgarwch rheoli risg yn chwe chategori sy'n cyfrannu at drefniadau rheoli risg effeithiol mewn sefydliad:

Diwylliant Risg ac Arweinyddiaeth	Archwilio agwedd Uwch Swyddogion ac Aelodau tuag at rôl a blaenoriaeth rheoli risg
Parodrwydd i Dderbyn Risg a Strategaeth	Adolygu i ba raddau mae'r polisiau ar gyfer rheoli risg yn cefnogi'r sefydliad a sut mae'r parodrwydd i dderbyn risg yn cael ei ystyried a'i ddefnyddio
Llywodraethiant	Sefydlu sut y darperir sicrwydd i rhanddeiliaid, effeithiolrwydd y trefniadau adrodd a sut y rheolir risg o fewn meysydd adrannol.
Methodoleg	Asesu a oes prosesau ac offer risg effeithiol ar waith i gefnogi'r sefydliad
Pobl a Hyfforddiant	Gwerthuso lefel sgiliau, gwybodaeth a gallu rheoli risg ar draws y sefydliad
Prosiectau, Partneriaethau a'r Gadwyn Gyflenwi	Penderfynu a oes trefniadau effeithiol ar gyfer rheoli risgiau mewn prosiectau a gyda phartneriaid a chyflenwyr

Mae'r model yn golygu bod modd asesu i ba raddau y mae rheoli risg yn cael effaith gadarnhaol ar y sefydliad. Mae'r pum lefel o aeddfedrwydd fel a ganlyn:

Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	Lefel 4	Lefel 5
Tameidiog	Datblygu	Rheoli	Integredig	Trawsnewidiol

Ar hyn o bryd rydym wedi asesu bod y Cyngor mewn cyfnod pontio rhwng lefelau dau a thri gyda rhai rhannau o'r sefydliad yn dangos aeddfedrwydd sydd wedi datblygu'n dda, yn enwedig o ran diwylliant a llywodraethu. Fodd bynnag, mae hyn yn cael ei wrthbwyso gan feysydd lle mae'r aeddfedrwydd wedi'i gyfyngu, ac amlygwyd hyn yn fwyaf penodol yn adran Parodrwydd i Dderbyn Risg a Strategaeth yr adroddiad.

Amlinellir cyfres o sylwadau ac argymhellion yn y tudalennau canlynol i'w hystyried.

Cyfrinachol: Ar gyfer cwestiynau sy'n ymwneud â dyblygu neu ddogfen hon, cysylltwch â'r awdur

Hawlfraint © 2020 Zurich

2. Crynodeb gweithredol

Yn gyffredinol, mae gan y fframwaith rheoli risg yn y Cyngor y potensial i fod yn sail i ddull rheoli risg cadarn. Mae nifer o nodweddion sy'n dangos llywodraethu da a bod yr arferion gorau'n cael eu deall. Rydym wedi nodi bod newid diwylliannol cadarnhaol wedi bod yn ddiweddar, sy'n cael ei annog gan y naws agored a thryloyw ar y brig. Mae'n allweddol bod momentwm o'r fath yn cael ei gynnal a'i hidlo i lawr i weddill y sefydliad fel bod yr elfennau o arfer da yn cael eu gwreiddio a'u cysoni ar draws gwasanaethau.

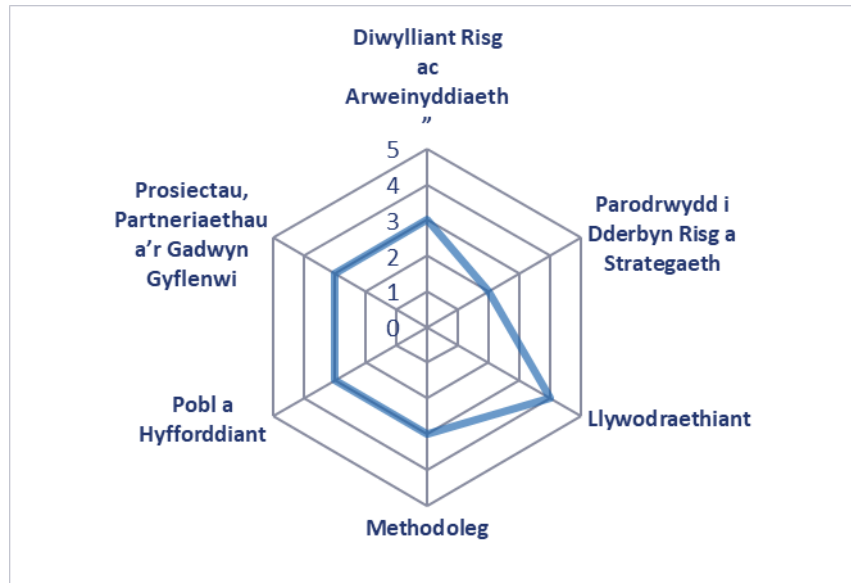
Er nad oes llawer o welliannau i'w gwneud o ran y dogfennau a'r fethodoleg, mae angen gwneud gwaith datblygu o hyd i sicrhau bod yr arferion gorau'n cael eu hadlewyrchu mewn gweithgarwch busnes fel arfer a'u bod yn cael eu deall ar draws y sefydliad. Er mwyn gallu rhoi sgôr aeddfedrwydd 'integredig' yn hyderus i'r sefydliad, mae angen rhagor o dystiolaeth o reoli risg sy'n gyrru'r broses o wneud penderfyniadau yn benodol a bod dull cyson o ymdrin â risg ar draws pob maes gwasanaeth, sy'n cefnogi a bywdo i mewn i'r dull strategol.

Gallai'r Cyngor wella ei sgôr aeddfedrwydd yn sylweddol drwy weithredu'r argymhellion gwella a nodir yn yr adroddiad hwn. Yr hyn fyddai fwyaf gwerthfawr fyddai blaenoriaethu darpariaeth hyfforddiant hygyrch wedi'i ddiweddarau i helpu i fagu hyder, gwybodaeth ac ymwybyddiaeth. Bydd hyn yn ei dro yn helpu i liniaru'r ddibyniaeth bresennol ar berson allweddol sy'n bodoli mewn perthynas â'r Swyddog Risg ac Yswiriant, sy'n gyrru'r mwyafrif helaeth o weithgareddau sy'n gysylltiedig â risg. Drwy sicrhau bod hyfforddiant wedi'i deilwra'n cael ei ddarparu i bob grŵp rhanddeiliaid mewn ffordd ddiddorol a dealladwy, dylai unigolion gael gwell dealltwriaeth o'u rôl (boed yn berchennog risg neu'n Aelod) a chynyddu annibyniaeth wrth asesu risg mewn meysydd gwasanaeth.

Ystyrir bod trefniadau llywodraethu yn y sefydliad yn gadarnhaol, gyda threfniadau adrodd ac uwchgyfeirio sy'n cael eu deall yn dda. Fodd bynnag, mae angen rhagor o waith datblygu i wreiddio'r defnydd o barodrwydd i dderbyn risg yn llawn yn y sefydliad. Er bod gan y Cyngor y fframwaith a'r sylfeini ar gyfer defnyddio parodrwydd i dderbyn risg, fel y datganiadau parodrwydd a lefelau goddefiant, nid yw'r paramedrau hyn yn cael eu defnyddio fel arf wrth wneud penderfyniadau, cynllunio cyllideb na chynllunio corfforaethol. Mae angen gwneud rhagor o waith i ymgysylltu ag arweinwyr ac i ymgyfarwyddo â manteision defnyddio parodrwydd i dderbyn risg.

Yn gryno, mae gan y Cyngor brosesau llywodraethu da ar waith, digon o fforymau a phwyntiau cyffwrdd i adolygu risg a'r adnoddau cywir i reoli risg yn effeithiol. O'i gymharu ag awdurdodau lleol tebyg, mae gan y Cyngor sylfeini cryf iawn i ddatblygu dull mwy datblygedig a chynnil o ymdrin â risg. Yr hyn sydd ei angen yn awr yw i'r sefydliad ddechrau defnyddio'r broses yn annibynnol, fel y nodir yn y dogfennau, a chymryd perchnogaeth wirioneddol ohoni drwy wella hyder, sicrhau nad ymarferiad ticio blychau yn unig yw risg, ond rhywbeth sy'n cael ei werthfawrogi fel arf busnes i gyflawni amcanion.

Er mwyn mesur aeddfedrwydd rheoli risg, defnyddiwyd model perfformiad sy'n rhannu gweithgarwch yn chwe chategori sy'n cyfrannu at drefniadau rheoli risg effeithiol mewn sefydliad. O ystyried cymhlethdod y gwasanaethau a ddarperir a'r adnoddau sydd ar gael yn aml i gefnogi rheoli risg yn y sector cyhoeddus, mae'n werth nodi bod lefel 3, Rheoli, yn cael ei ystyried yn sgôr dda, a byddai'r rhan fwyaf o awdurdodau lleol yn cael eu gosod ar lefel 2, Datblygu.

Ffigur 1.

Mae'r ffigur uchod yn dangos lle mae'r Cyngor wedi cael ei asesu ar sail yr adolygiad.

Mae crynodeb byr wedi'i gynnwys isod o'r prif agweddau ar reoli risg sydd wedi'u nodi fel rhan o'r broses gwirio iechyd. Edrychir ar ragor o fanylion ym mhob adran yn yr adroddiad:

Cryfderau:

- Dealltwriaeth a defnydd cyson o'r fframwaith llywodraethu ac adrodd ar lefel strategol,
- Diwylliant risg cadarnhaol yn y sefydliad a pharodrwydd i drafod yn agored,
- Adolygu'r cofrestrau risg strategol yn rheolaidd ar bob lefel o'r sefydliad,
- Parodrwydd i ddysgu a gwella arferion rheoli risg,
- Perthynas waith gadarnhaol rhwng Aelodau a swyddogion a all ddarparu'r sylfeini ar gyfer dysgu ychwanegol.

Cyfleoedd i Ddatblygu:

- Gwell dealltwriaeth o'r risgiau trawsbynciol sy'n effeithio ar y Cyngor a'r ffordd orau o reoli'r rhain,
- Darparu hyfforddiant ychwanegol i uwch reolwyr ac Aelodau i leihau'r ddibyniaeth ar unigolion allweddol sy'n bodoli ar hyn o bryd, meithrin mwy o hyder, a sefydlu rolau a chyfrifoldebau,
- Mwy o ddealltwriaeth, defnydd a chyfathrebu wrth gymhwyso'r parodrwydd i dderbyn risg,
- Datblygu mwy o gysondeb ar lefel gwasanaeth i sicrhau bod rheolaethau'n fyw, yn fesuradwy ac wedi'u cysylltu'n benodol ag achos y risg.

3. Arsylwadau ac argymhellion

3.1. Diwylliant Risg ac Arweinyddiaeth

Mae'r adran hon yn ystyried agwedd uwch swyddogion ac aelodau tuag at rôl a blaenoriaeth rheoli risg.

Lefel 1 Tameidiog	Lefel 2 Datblygu	Lefel 3 Rheoli	Lefel 4 Integredig	Lefel 5 Trawsnewidiol
----------------------	---------------------	-------------------	-----------------------	--------------------------

Canfyddiad cyffredinol y Cyngor yw bod agwedd gadarnhaol tuag at risg wedi'i hwyluso gan newid diwylliannol diweddar i roi mwy o bwyslais ar reoli risg ar lefel arweinyddiaeth. Mae tystiolaeth sylweddol yn awgrymu bod y tîm arwain yn deall ac yn ymwybodol o'r risgiau strategol allweddol sy'n wynebu'r sefydliad, ond nad yw sgysiau ynghylch risg strategol wedi'u cysylltu'n glir a bwriadus eto â'r broses o wneud penderfyniadau, nac yn ei gyrru.

Yn y rhan fwyaf o drafodaethau'r cyfweiliadau, tynnodd swyddogion sylw at y gwelliannau a wnaed dros y 2-3 blynedd diwethaf i ddatblygu arferion rheoli risg ar draws y sefydliad. Yn benodol, adolygu a lleihau'r Gofrestr Risg Strategol, sydd wedi gwella eglurder a ffocws trafodaethau risg ar lefel arweinyddiaeth. Er bod hyder mawr gan yr holl swyddogion ynghylch cynnwys y gofrestr risg, un o'r meysydd lle'r oedd rhywfaint o betruster oedd ynghylch parodrwydd i dderbyn risg a sut mae proffil risg y sefydliad yn effeithio ar y broses o wneud penderfyniadau. Pan ofynnwyd iddynt, teimlai'r rhan fwyaf o'r rhai a gyfwelwyd fod canfyddiad ac agwedd uwch swyddogion tuag at risg yn gyffredinol yn arwain at wneud penderfyniadau cyson ond nad oedd o reidrwydd yn rhan o broses ffurfiol ac yn briodol i brofiad a greddf yr unigolyn.

Thema gyson yr oedd llawer o'r rhai a gyfwelwyd yn awyddus i dynnu sylw ati oedd rôl y Tîm Archwilio a Risg o ran cadw risg ar frig yr agenda arweinyddiaeth, gan dynnu sylw at rywfaint o wahaniaeth rhwng y broses risg a gwneud penderfyniadau. Roedd y sylwadau'n dangos, er bod risg yn ddeinamig ac yn rhan o'r drafodaeth fyw, bod rhai risgiau sy'n gysylltiedig â gwneud penderfyniadau yn cael eu hystyried ar wahân i'r gofrestr risg strategol. Wrth bwyo a mesur, awgrymodd un swyddog y gellid ymgorffori adran risg mewn templedi adrodd i sicrhau bod unrhyw benderfyniadau sylweddol yn cael eu hystyried yn erbyn y risgiau strategol a pharodrwydd i dderbyn risg y sefydliad yn fwy ffurfiol.

Maes arall a archwiliwyd mewn perthynas ag arweinyddiaeth oedd rôl yr Aelodau. Yn gyffredinol, roedd pobl yn cydnabod bod Aelodau yn rhanddeiliaid pwysig, ond roedd yn amlwg bod eu barn a'u her gadarnhaol yn faes sy'n cael ei danddefnyddio ac yn lens risg ychwanegol a allai gryfhau'r broses adolygu. O'i gymharu â'r diffiniadau o rolau a chyfrifoldebau yn y Polisi, mae rhai anghysondebau oherwydd diffyg hyder a gwybodaeth. Gellid diffinio rôl a pherthynas cyfrifoldebau'r Pwyllgor Sgriwtini, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, y Pwyllgor Gwaith a'r Deiliaid Portffolio yn benodol, eu mapio a'u hatgyfnerthu drwy hyfforddiant ychwanegol. Byddai hyn yn helpu i sicrhau bod gan Aelodau'r hyder a'r ddealltwriaeth i ymgysylltu'n effeithiol â'r broses, thema yr edrychir arni ymhellach yn adran 3.5 Pobl a Hyfforddiant. Mae'n bwysig nodi bod yna awydd am gefnogaeth a hyfforddiant yn ogystal â brwdfrydedd i ymgysylltu â'r broses risg yn fwy effeithiol. Tynnodd nifer o unigolion sylw at y ffaith bod y berthynas rhwng swyddogion ac Aelodau yn gryf, felly gallai hyfforddiant ychwanegol wella trafodaethau a werthfawrogi eisoes ar lefel Pwyllgor.

Mae'r dystiolaeth a amlinellir yn y dogfennau yn dangos awdurdod lleol sydd, ar bapur, yn gallu cael sgôr aeddfedrwedd 'integredig' ac sy'n adlewyrchu agwedd uchelgeisiol ond cyraeddadwy tuag at risg. Mae diwylliant risg cadarnhaol a thîm arwain sy'n croesawu risg (her neu gyfle) drwy hyrwyddo trafodaeth onest a thryloyw. Fodd bynnag, roedd yn anodd deall yn llawn a oedd risg yn cael ei deall yn gyson a'i gwreiddio'n ddigonol i fod yn hunangynhaliol y tu allan i ddylanwad y Tîm Risg ac Archwilio. Mae rhai pocedi o hyd yn y sefydliad lle mae gwybodaeth yn gudd, a rhagdybiaeth bod risg yn cael ei rheoli'n dda oherwydd cymhwysedd yr unigolyn yn hytrach na chael ei fonitro'n benodol fel rhan o'r broses risg ganolog. Mae'n anochel y bydd cyflwyno'r system risg newydd, cynnal sgysiau cyfredol a hyfforddiant pellach yn golygu y bydd y sefydliad yn cyflawni'r statws 'integredig'.

Argymhellion:

- Ystyried darparu hyfforddiant ychwanegol i uwch arweinwyr a phenaethiaid adrannau mewn perthynas â'u cyfrifoldebau o ran rheoli risg. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod y ddibyniaeth ar berson allweddol, sef y Swyddog Risg ac Yswiriant, yn cael ei ddiwallu. Ar hyn o bryd mae risg uchel o fethiant mewn perthynas â rheoli risg pe na bai'r Swyddog Risg ac Yswiriant ar gael.
- Darparu hyfforddiant ychwanegol i Aelodau i helpu i sicrhau eu bod yn gallu herio a chraffu'n effeithiol ar risgiau strategol allweddol sy'n cyd-fynd â'r rolau a'r cyfrifoldebau fel y nodir yn y Polisi a'r Strategaeth Rheoli Risg,
- Adolygu'r templedi adrodd corfforaethol presennol i sicrhau bod adolygiad risg yn cael ei gynnwys fel adran safonol i annog arweinwyr i ystyried penderfyniadau allweddol yn erbyn proffil risg a pharodrwydd i dderbyn risg y sefydliad.

3.2. Paroddrwydd i Dderbyn Risg a Strategaeth

Mae'r adran hon yn asesu i ba raddau mae'r polisiau ar gyfer rheoli risg yn cefnogi'r sefydliad a sut mae'r paroddrwydd i dderbyn risg yn cael ei ystyried a'i ddefnyddio

Lefel 1 Tameidiog	Lefel 2 Datblygu	Lefel 3 Rheoli	Lefel 4 Integredig	Lefel 5 Trawsnewidiol
----------------------	---------------------	-------------------	-----------------------	--------------------------

Pwrpas strategaeth rheoli risg yw cyfleu pam a sut y bydd rheoli risg yn cael ei weithredu ledled y sefydliad a nodi pwrpas a chyfeiriad gweithgareddau rheoli risg. Dylai ymdrechu i sicrhau unfurfiaeth ar draws y broses rheoli risg a dileu unrhyw amwysedd ynghylch y lefelau capasiti risg, paroddrwydd i dderbyn risg a goddefgarwch risg yn gyffredinol.

Yn gyffredinol, mae'r Polisi a'r Strategaeth Rheoli Risg yn ddogfen glir a hygyrch sy'n amlinellu'r arferion gorau mewn modd hawdd ei ddeall. Yn benodol, mae defnyddio'r amcanion rheoli risg, y sgôr aeddfedrwydd a'r penodau ar baroddrwydd i dderbyn risg yn dangos dealltwriaeth fanwl ac uwch o risg y dylai'r sefydliad fod yn ei defnyddio i fonitro cynnydd. Er bod y ddogfen Strategaeth a'r Datganiad Paroddrwydd i Dderbyn Risg yn y ddogfen yn enghreifftiau o awdurdod lleol yn gweithredu ar lefel 'Rheoli', dangosodd trafodaethau gyda rhanddeiliaid allweddol fod camddealltwriaeth a diffyg eglurder o hyd ynghylch defnyddio paroddrwydd i dderbyn risg.

Yn y Polisi a'r Strategaeth, mae paroddrwydd i dderbyn risg y Cyngor wedi'i ddiffinio'n glir gyda lefelau paroddrwydd i dderbyn risg dilynol wedi'u mapio yn erbyn pob categori, sy'n darparu tystiolaeth bod y sefydliad yn gweithredu ar lefel aeddfedrwydd "rheoli". Gellid ychwanegu rhagor o wybodaeth at y datganiadau paroddrwydd i ddileu unrhyw amwysedd ynghylch ystyr y gwahanol gategoriâu; fodd bynnag, dim ond ar ôl i'r paroddrwydd i dderbyn risg gael ei ddefnyddio'n rheolaidd wrth drafod a chael ei ddeall gan yr holl randdeiliaid perthnasol y byddai hyn yn ofynnol. Fel dyhead i'r dyfodol, unwaith y bydd risg wedi'i gwreiddio'n well, gellid cynnwys diffiniadau mwy penodol yn y datganiad paroddrwydd i dderbyn risg ac ychwanegu llinellau goddefgarwch a chapasiti i ddangos lefel y risg nad yw'r sefydliad yn fodlon ei dderbyn.

Pan ofynnwyd iddynt am y defnydd o baroddrwydd i dderbyn risg, roedd swyddogion yn tybio y byddai unigolion yn y tîm arwain yn gwneud penderfyniadau cyson sy'n briodol i broffil risg y sefydliad, ond byddai hyn yn seiliedig ar brofiad a greddf yn hytrach na defnyddio'r fframwaith paroddrwydd i dderbyn risg fel yr amlinellir yn y polisi. Nid oes llawer o ddealltwriaeth o beth mae hyn yn ei olygu i'r sefydliad, ac nid yw wedi cael ei ddefnyddio eto i helpu i lywio'r broses o wneud penderfyniadau. Dywedodd rhai unigolion y byddai'n ddefnyddiol i benderfyniadau allweddol gael eu cysylltu'n ôl i baroddrwydd i dderbyn risg y sefydliad mewn ffordd fwy ffurfiol drwy'r broses adrodd gorfforaethol. Felly, mae cyfle i integreiddio'r broses risg strategol â phrosesau blaengynllunio sydd eisoes yn bodoli megis datblygu'r Cynllun Corfforaethol, cynllunio'r gyllideb a chynllunio'r gweithlu.

Er bod cynnydd diweddar wedi'i wneud, ar hyn o bryd mae'n ymddangos bod y tîm arwain yn gwneud penderfyniadau ac yna'n addasu'r paroddrwydd yn ôl-weithredol o gwmpas hynny, os ystyrir paroddrwydd o gwbl. Gyda phenderfyniadau masnachol yn cael eu gwneud ynghylch prosiectau allweddol, trawsnewid a meysydd risg uchel, mae dealltwriaeth gyson a chymhwyso paroddrwydd i dderbyn risg yn cefnogi proses gwneud penderfyniadau mwy gwybodus a chadarn.

Argymhellion:

- Adolygu datganiadau parodrwydd i dderbyn risg gyda'r tîm arwain a darparu hyfforddiant perthnasol i sicrhau eu bod yn gyfredol, yn berthnasol ac yn adlewyrchu cyfeiriad strategol presennol y sefydliad. Dylid defnyddio'r rhain i helpu i lywio'r broses o wneud penderfyniadau yn y sefydliad a dylid eu defnyddio fel ffordd allweddol o adolygu risgiau strategol a'u mesurau lliniaru.
- Ystyried darparu hyfforddiant i uwch arweinwyr mewn perthynas â pharodrwydd i dderbyn risg i sicrhau bod dealltwriaeth ddigonol o'r ffordd y dylid cymhwyso hyn o fewn y Cyngor, a sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei throsglwyddo'n effeithiol ac yn gyson i arweinwyr adrannol.
- Cynnwys map gwres risg mewn adroddiadau risg i annog y tîm arwain i weld y portffolio cyfan o risgiau a deall sefyllfa gyfunol y sefydliad mewn perthynas â'i barodrwydd i dderbyn risg.

3.3. Llywodraethu

Rydym yn adolygu'r sicrwydd a roddir i randdeiliaid, effeithiolrwydd y trefniadau adrodd a sut mae risg yn cael ei rheoli mewn meysydd gwasanaeth.

Lefel 1 Tameidiog	Lefel 2 Datblygu	Lefel 3 Rheoli	Lefel 4 Integredig	Lefel 5 Trawsnewidiol
----------------------	---------------------	-------------------	-------------------------------	--------------------------

Edrychwyd yn gyffredinol ar lywodraethu mewn goleuni cadarnhaol drwy gydol y gwiriad iechyd. Roedd y rhan fwyaf o'r rhai a gyfwelwyd yn teimlo bod prosesau da ar waith a oedd yn cael eu deall a'u dilyn yn gyson. Roedd cryfder y broses lywodraethu hefyd yn cael ei adlewyrchu yn y dogfennau, a amlygwyd gan fframwaith clir a oedd yn adlewyrchu dealltwriaeth pobl. Am y rheswm hwn, mae'r sefydliad wedi cael sgôr ar Lefel 4.

Ers gweithredu'r fframwaith newydd, mae'r trefniadau adrodd ar risg wedi dod yn fwy cadarn ac yn dangos gwelliant mawr o'i gymharu â'r sefyllfa yr oedd y Cyngor ynddi cyn Covid. Mae gwerth penodol yn yr archwiliadau dwfn o risgiau strategol a gynhaliwyd gan y tîm arwain, sy'n galluogi mwy o drafod ac adolygu risgiau unigol yn hytrach nag asesiad cyfunol byr o'r holl risgiau.

Ar hyn o bryd, mae cyfrifoldeb mawr o hyd ar y Swyddog Risg ac Yswiriant ynghylch penderfynu pryd a ble mae angen uwchgyfeirio risg yn ogystal â nodi lle mae rhyngddibyniaethau ar draws adrannau. Er mai'r swyddog risg sy'n gyfrifol am hwyluso'r broses, mae angen rhoi mwy o bwyslais ar berchnogion risg unigol yn cyfrannu at ac yn gyrru'r broses ar draws gwasanaethau i reoli risgiau trawsbynciol. Er bod swyddogion yn glir y byddai cydweithio rhwng gwasanaethau yn digwydd pe bai angen, nid oedd yn glir a oes fforwm dynodedig neu broses ffurfiol ar draws adrannau ar gyfer adolygu rhyngddibyniaethau neu rannu arferion gorau. Mae risgiau sy'n gysylltiedig â chyllid, adnoddau dynol a digidol yn enghreifftiau da o ble gallai adrannau elwa o drafodaeth ac adolygiad ar y cyd. Fodd bynnag, roedd sicrwydd bod rhai o'r sgysiau hyn yn cael eu cynnal drwy'r cyfarfodydd un-i-un gyda'r Swyddog Risg ac Yswiriant a rheolwyr busnes, i sicrhau bod yr holl risgiau'n cael eu nodi a'u rheoli'n effeithiol.

O safbwynt strategol, mae'n amlwg bod gwaith sylweddol wedi'i wneud i sicrhau bod y broses lywodraethu yn gadarn ac yn diwallu anghenion y sefydliad. Er mwyn gallu rhoi sgôr lefel uwch yn hyderus i'r sefydliad, byddai angen rhagor o dystiolaeth o wasanaethau'n cymryd perchnogaeth ac yn defnyddio'r broses lywodraethu yn eu hadrannau. Mewn rhai cyfweiliadau, roedd swyddogion yn glir ynghylch sut a phryd y rheolwyd risgiau, ond nid oedd hyn yn gyson ar draws yr holl wasanaethau. Er mwyn datblygu dull gweithredu mwy integredig sy'n dibynnu llai ar unigolion allweddol, gallai integreiddio dangosyddion perfformiad allweddol ymhellach (fel y cyfeirir atynt yn y Polisi Rheoli Risg) gefnogi'r camau uwchgyfeirio a chefnogi gwasanaethau i fonitro eu risgiau'n well yn annibynnol. Er y soniwyd am hyn yn y polisi rheoli risg, nid oedd sôn am ddefnyddio cydlynwyr risg yn ystod ein cyfweiliadau. Byddai mwy o ddefnydd o gydlynwyr risg mewn gwasanaethau yn lleihau dibyniaeth ar berson allweddol a, thrwy ddefnyddio cyd-drafod ac adolygu rhwng cydlynwyr, byddai'n cynyddu'r siawns o nodi a monitro rhyngddibyniaethau risg.

Argymhellion:

- Defnydd pellach o'r rhwydwaith o gydlynwyr risg ar draws y sefydliad i hyrwyddo arfer gorau o ran risg a rhannu gwybodaeth am risg. Gallai'r gweithgaredd gynnwys trafodaethau grŵp risg rheolaidd gyda chydlynwyr risg a/neu hyfforddiant cydlynedd risg i sefydlu rolau a chyfrifoldebau.
- Mwy o ddefnydd o ddangosyddion perfformiad allweddol a lefelau goddefgarwch i gefnogi'r berthynas rhwng risgiau gweithredol / gwasanaeth a risgiau strategol / corfforaethol a thynnu sylw at pryd y dylid uwchgyfeirio risgiau.

3.4. Methodoleg

Mae'r adran hon yn ystyried pa brosesau ac offer sydd ar waith i helpu i reoli risg ac a ydynt yn effeithiol.

Lefel 1 Tameidiog	Lefel 2 Datblygu	Lefel 3 Rheoli	Lefel 4 Integredig	Lefel 5 Trawsnewidiol
----------------------	---------------------	-------------------	-----------------------	--------------------------

Yn y Cyngor ceir methodoleg risg sefydledig ac, o'i gymharu â sefydliadau tebyg, mae'r cylch risg yn cael ei gwblhau i safon dda. Gan fod gan y sefydliad fan cychwyn cryf, mae cyfle sylweddol i asesu a gwerthuso'r risgiau ar lefel uwch, a fyddai'n gwella ansawdd a thrylwyredd asesu risg gan ddarparu lefel well o sicrwydd.

Mewn trafodaethau gyda'r rhai a gyfwelwyd, dywedodd rhai fod lefel o hunanfodlonrwydd oherwydd record hanesyddol dda o reoli risg, lwc dda, a lefel uchel o ymddiriedaeth mewn / dibyniaeth ar unigolion allweddol sy'n nodi risg. Ategwyd hyn gan bwyntiau eraill a godwyd yn y drafodaeth a oedd yn awgrymu bod gormod o ffocws ar sut mae risgiau'n cael eu mynegi ac nid digon ar yr elfen 'beth felly' o reoli risg. Er gwaethaf tystiolaeth yn y gofrestr risg sy'n dangos bod rheolaethau a chamau gweithredu'n cael eu hasesu'n rheolaidd, pwrpas rheoli risg menter yw llywio'r broses o wneud penderfyniadau a chwalu unrhyw rwystrau rhag llwyddiant. Roedd y cyfweiliadau'n tynnu sylw at wahaniaeth rhwng lefelau ymwybyddiaeth o risg mewn adrannau a arweiniodd at wahaniaeth yn ansawdd y rheolaethau a'r camau gweithredu a oedd yn cael eu cynhyrchu rhwng adrannau. Mae angen sicrhau bod rheolaethau'n fyw, yn fesuradwy ac yn gyson ar draws pob adran yn ogystal â sicrhau bod unrhyw gamau gweithredu yn y dyfodol ar ffurf targedau CAMPUS (Cyraeddadwy, Amserol, Mesuradwy, Penodol, Perthnasol, Synhwyrrol).

Gallai mwy o bwyslais mewn trafodaethau risg ar effeithiolrwydd rheoli, blaenoriaethu risg a newid dros amser gefnogi gwerthusiad y tîm arwain o'u sefyllfa risg a chyfrannu at feddwl a chynllunio tymor hir.

Ar lefel gwasanaeth, roedd swyddogion yn rhoi sicrwydd bod risg weithredol yn cael ei rheoli'n dda o fewn timau penodol, yn benodol lle mae nifer o brosiectau mawr a threfniadau gweithio mewn partneriaeth. Fodd bynnag, roedd hyn yn cael ei briodoli i hyfforddiant a sgiliau rheoli prosiectau arbenigol (fel PRINCE2) mewn rhai gwasanaethau. Bydd efelychu arferion da a hyrwyddo enghreifftiau mewnol llwyddiannus o reoli risg ar draws yr holl wasanaethau yn creu gwell cysondeb, yn gwreiddio'r fethodoleg ac yn lleihau'r pwysau capasiti ar y Tîm Risg ac Archwilio. Ar hyn o bryd mae gorddibyniaeth ar arbenigedd unigolion, yn hytrach na defnyddio'r broses rheoli risg a'i manteision fel nodi risg ar y cyd, herio fel grŵp a chynllunio camau gweithredu.

Ar ben hynny, roedd rhywfaint o bryder ynghylch rheoli risgiau trawsbynciol a sut roedd y rhain yn cael eu rheoli ar draws y Cyngor. Teimlwyd y gallid colli'r risgiau hyn o bosibl ac nad oes dull cydgyssylltiedig o sicrhau eu bod yn cael eu rheoli'n gyson ac yn effeithiol. Dywedodd llawer o'r rhai a gyfwelwyd fod angen mwy o gydwethio yn y maes hwn i sicrhau bod y risgiau hyn yn cael sylw.

Yn olaf, er bod rhoi ar waith y system rheoli risg newydd (4Risk) wedi bod yn araf, roedd llawer o optimistaeth y bydd y system yn helpu i wella ymgysylltiad â'r broses. Roedd pawb a gyfwelwyd yn teimlo bod yr ymgysylltiad gan yr uwch arweinwyr a'r Penaethiaid Gwasanaeth yn gadarnhaol ac yn tynnu sylw at yr angen i gynnal momentwm. Y gobaith yw y bydd y system hon yn fwy greddfodol na systemau blaenorol ac yn caniatáu monitro ac adolygu risgiau'n fwy effeithiol ac yn tynnu sylw at feysydd i'w gwella o fewn y fethodoleg.

Argymhellion:

- Annog pob perchennog risg i adolygu a diweddarau unrhyw dargedau CAMPUS yn ogystal ag adolygu rheolaethau i sicrhau eu bod yn fyw, yn fesuradwy ac yn gyson,
- Ystyried sut y gellir rheoli themâu trawsbynciol a chyd-ddibyniaeth rhwng gwasanaethau er mwyn sicrhau mwy o gydweithio mewn proses fwy ffurfiol a rheolaidd.

3.5. Pobl a Hyfforddiant

Mae'r adran hon o'r gwiriad iechyd yn archwilio lefel yr arbenigedd a'r gallu i reoli risg ar draws y sefydliad.

Lefel 1 Tameidiog	Lefel 2 Datblygu	Lefel 3 Rheoli	Lefel 4 Integredig	Lefel 5 Trawsnewidiol
----------------------	---------------------	-------------------	-----------------------	--------------------------

Un o'r themâu mwyaf cyson drwy gydol yr adolygiad oedd brwdfrydedd pobl dros gymorth a hyfforddiant ychwanegol i deall eu rôl yn llawn yn y broses rheoli risg. Cydnabuwyd ar yr un pryd y gallai materion capasiti fod wedi atal hyfforddiant rheolaidd rhag cael ei ddarparu'n hanesyddol a bod gan grŵp craidd o bobl yn y sefydliad ddigon o wybodaeth i gynnal proses effeithiol. Cyfeiriodd llawer at eu dibyniaeth ar wybodaeth pobl eraill, nad oeddent eu hunain wedi cael unrhyw hyfforddiant ffurfiol. O ganlyniad, mae rhai swyddogion wedi etifeddu risgiau hanesyddol, cofrestrau risg a phrosesau nad ydynt yn cael eu deall yn llawn.

Nodwyd nad yw hyfforddiant rheoli risg ffurfiol ar lefel gorfforaethol wedi cael ei ddarparu ers nifer o flynyddoedd, ond bod swyddogion wedi cael cefnogaeth ac arweiniad gan y Tîm Risg ac Yswiriant yn ogystal â hyfforddiant mewn rhai meysydd gwasanaeth lle mae angen sgiliau arbenigol. Yn yr asesiad, cydnabuwyd bod cynllun ar waith i ddarparu hyfforddiant ychwanegol unwaith y bydd y symud i 4Risk wedi'i gwblhau a bod y Polisi Rheoli Risg wedi'i adolygu.

Trafodwyd rolau a chyfrifoldebau hefyd mewn perthynas â phobl a hyfforddiant. Mae'r rhestr o rolau a nodir yn y Strategaeth a'r Polisi yn glir ac yn cynnwys yn ddigonol yr holl rolau sydd eu hangen ar gyfer dull rheoli risg effeithiol. Rhoddwyd clod hefyd i'r Canllawiau Rheoli Risg sydd nid yn unig yn nodi'r broses risg mewn ffordd y gellir ei chyflawni a'i deall ond mae hefyd yn cynnwys fframweithiau arfer gorau fel dadansoddiad Cryfderau, Gwendidau, Cyfleoedd a Bygythiadau (SWOT) a diagram Bow Tie. Yr hyn nad yw'n glir, fodd bynnag, yw sut mae'r berthynas rhwng pob haen o reoli risg yn rhyngweithio â'i gilydd ac a yw'r rolau hynny, mewn gwirionedd, yn cael eu cyflawni'n effeithiol. Er enghraifft, mewn cyfweiliadau roedd yn anodd deall a oedd y ddogfen Canllawiau Rheoli Risg yn cael ei rhoi i staff ac yn cael ei defnyddio ganddynt.

Maes arall a drafodwyd oedd rôl yr Aelodau a sut mae'r rhwydwaith o Bwyllgorau'n cydweithio i asesu risg. Wrth siarad â'r rhai a gyfwelwyd a'r Tîm Risg ac Archwilio, dylid dogfennu'r dull canlynol a'i fwydo i sesiynau hyfforddi:

Lefel y Risg	Nodi Risg / Cynnwys	Asesiad / Sicrwydd
Strategol	<p>Tîm Arwain:</p> <p>Dylai'r tîm arwain adnabod risg strategol a dylai cynnwys y gofrestr risg gael ei hunanasesu drwy sganio'r gorwel yn rheolaidd a thrafodaethau adnabod.</p> <p>Y Pwyllgor Gwaith:</p> <p>Dylai'r Pwyllgor Gwaith sicrhau bod y risgiau'n adlewyrchu sefyllfa bresennol y sefydliad, sicrhau bod unrhyw dueddiadau sy'n dod i'r amlwg yn cael eu hystyried a'u cofnodi, a sicrhau bod y rhwystrau rhag cyflawni nodau strategol y sefydliad yn cael eu hadlewyrchu yng nghynnwys y gofrestr risg. Dylai'r Pwyllgor Gwaith nid yn unig fod yn fodlon bod bygythiadau a chyfleoedd blaenoriaeth yn cael eu cofnodi ond hefyd eu bod</p>	<p>Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio</p> <p>Mae gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio hefyd rôl i'w chwarae o ran sicrhau bod bygythiadau a chyfleoedd strategol yn cael eu rheoli'n effeithiol. Er y gallai'r Pwyllgor fod eisiau gwneud sylwadau ar gynnwys y gofrestr risg, eu rôl yw sicrhau bod y fframwaith yn ddigon cadarn i reoli risg yn effeithiol. Gall eu hasesiad gynnwys rheoli effeithiolrwydd, monitro sgoriau risg dros amser ac adolygu unrhyw waith archwilio cysylltiedig mewn perthynas â'r risgiau strategol.</p>

	yn rhan o sgwrs ddwyffordd wrth herio ac adolygu risg.	
Risg Gwasanaeth / Adrannol	<p>Gwasanaethau</p> <p>Dylai fod gan bob Gwasanaeth gofrestrau risg penodol sy'n gysylltiedig â thargedau a chynlluniau gwasanaeth.</p> <p>Gall prosiectau arbenigol penodol fod â chofrestrau risg ar wahân neu gael eu cynnwys fel rhan o log risg y gwasanaeth.</p> <p>Tîm Arwain y Gwasanaeth / Cyfarwyddiaeth</p> <p>Dylai'r penaethiaid Gwasanaethau a'r cyfarwyddwyr perthnasol oruchwylio risg sy'n benodol i'r Gwasanaeth yn rheolaidd.</p>	Pwyllgor Sgrwtini

Efallai y bydd angen i'r Cyngor wneud y rolau hyn yn fwy eglur yn ei fframwaith a rhannu'r disgrifiadau rôl gyda'r gwahanol Bwyllgorau i sicrhau eu bod yn cael eu deall yn iawn. Bydd cysylltu'r gweithgaredd hwn â chynlluniau hyfforddi sydd eisoes yn bodoli yn darparu'r gefnogaeth angenrheidiol fel bod gan unigolion allweddol yr wybodaeth a'r hyfforddiant cywir i gyflawni eu rôl yn effeithiol.

Argymhellion:

- Adolygu adran Rolau a Chyfrifoldebau'r Strategaeth a'r Polisi Rheoli Risg i sicrhau bod rolau'r Pwyllgor yn cael eu mynegi'n glir,
- Defnyddio sesiynau hyfforddi ar reoli risg i gael eglurder a chadarnhad ynghylch rolau a chyfrifoldebau aelodau.

3.6. Prosiectau, Partneriaid a'r Gadwyn Gyflenwi

Yn yr adran hon, rwy'n edrych ar y rheolaethau effeithiol sydd ar waith i reoli risgiau gyda phartneriaid / cyflenwyr ac mewn prosiectau.

Lefel 1 Tameidiog	Lefel 2 Datblygu	Lefel 3 Rheoli	Lefel 4 Integredig	Lefel 5 Trawsnewidiol
----------------------	---------------------	-------------------	-----------------------	--------------------------

Yn yr un modd â nifer o gynghorau, mae gan y Cyngor amrywiaeth o brosiectau a phartneriaethau sy'n cydbblethu ag amrywiaeth o weithgareddau risg. Mae monitro risg yn faes heriol oherwydd, weithiau, mae prosiectau a phartneriaethau'n cael eu monitro y tu allan i'r dull corfforaethol canolog o reoli risg.

Yn gyffredinol, roedd hyder mawr yn y trefniadau rheoli risg ar gyfer prosiectau allanol mawr oherwydd y trefniadau llywodraethu cadarn a'r arbenigedd yn y meysydd gwasanaeth perthnasol. Dywedwyd hefyd bod gan y rhan fwyaf o bartneriaethau gofrestrau risg gweithredol sy'n adrodd i'w Byrddau perthnasol. Cydnabyddir pwysigrwydd partneriaethau hefyd yn y Gofrestr Risg Strategol sy'n cael ei hadolygu ddwywaith y flwyddyn. Mae lefel dda o sicrwydd bod lefel angenrheidiol a phriodol o oruchwyliaeth ar waith i reoli risgiau prosiectau a phartneriaethau.

Ni wnaeth y tîm adolygu unrhyw gofrestrau risg gweithredol na gwasanaeth fel rhan o'r Gwiriad Iechyd, ond tybir pan fydd risgiau'n gysylltiedig â chyflenwyr, partneriaethau neu ddarparwyr hanfodol, eu bod yn cael eu cynnwys mewn cofrestrau risg lleol.

Mae'r sefydliad wedi cael sgôr Lefel 3 oherwydd nifer o ffactorau. Er bod llawer o hyder mewn prosesau a threfniadau, mae rheoli risgiau prosiect yn cael ei wneud ar wahân i'r dull risg strategol. Er nad oes angen adrodd ar holl risgiau prosiectau yn ganolog, heb oruchwyliaeth na phwyntiau cyffwrdd sefydledig, mae'n anodd i'r sefydliad ddeall cyfanswm cost y risg y mae'n agored iddi ac os yw'r risg yn cael ei mesur yn gyson ar draws y sefydliad.

Ar ben hynny, roedd ein sgysiau'n tynnu sylw at y ffaith bod caffael hefyd wedi cael ei nodi fel maes i'w wella, gydag archwiliadau diweddar yn darparu argymhellion allweddol i'w rhoi ar waith. Ar draws y sector cafwyd nifer o enghreifftiau lle na ddilynwyd prosesau caffael gan arwain at fwy o fygythiadau a chamgymeriadau y gellid bod wedi'u hosgoi. Byddai monitro contractau a chyflenwyr allweddol drwy wneud mwy o ddefnydd o gofrestrau risg gwasanaeth yn sicrhau bod rhywfaint o oruchwyliaeth a chofnod o'r cysylltiadau hyn. Byddai hefyd yn cefnogi parhad busnes a threfniadau cynllunio ar gyfer argyfwng wrth nodi gwasanaethau a chyflenwyr hanfodol yng ngoleuni digwyddiadau aflonyddol.

Argymhellion:

- Adolygu'r posibilrwydd o oruchwyliaeth risg ganolog ar gyfer prosiectau mawr neu oddefiadau penodol sy'n pennu pryd mae angen i brosiectau fod yn weladwy i'r Tîm Risg ac Yswiriant er mwyn gwella'r broses o asesu a rheoli risg ar y cyd.

4. Atodiadau

4.1 Crynodeb o'r Argymhellion

Diwylliant Risg ac Arweinyddiaeth	<ul style="list-style-type: none">• Ystyried darparu hyfforddiant ychwanegol i uwch arweinwyr a phenaethiaid adrannau mewn perthynas â'u cyfrifoldebau o ran rheoli risg. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod y ddibyniaeth ar berson allweddol, sef y Swyddog Risg ac Yswiriant, yn cael ei ddiwallu. Ar hyn o bryd mae risg uchel o fethiant mewn perthynas â rheoli risg pe na bai'r Swyddog Risg ac Yswiriant ar gael.• Darparu hyfforddiant ychwanegol i Aelodau i helpu i sicrhau eu bod yn gallu herio a chraffu'n effeithiol ar risgiau strategol allweddol sy'n cyd-fynd â'r rolau a'r cyfrifoldebau fel y nodir yn y Polisi a'r Strategaeth Rheoli Risg,• Adolygu'r templedi adrodd corfforaethol presennol i sicrhau bod adolygiad risg yn cael ei gynnwys fel adran safonol i annog arweinwyr i ystyried penderfyniadau allweddol yn erbyn proffil risg a pharodrwydd i dderbyn risg y sefydliad.
Parodrwydd i Dderbyn Risg a Strategaeth	<ul style="list-style-type: none">• Adolygu datganiadau parodrwydd i dderbyn risg gyda'r tîm arwain a darparu hyfforddiant perthnasol i sicrhau eu bod yn gyfredol, yn berthnasol ac yn adlewyrchu cyfeiriad strategol presennol y sefydliad. Dylid defnyddio'r rhain i helpu i lywio'r broses o wneud penderfyniadau yn y sefydliad a dylid eu defnyddio fel ffordd allweddol o adolygu risgiau strategol a'u mesurau lliniaru.• Ystyried darparu hyfforddiant i uwch arweinwyr mewn perthynas â pharodrwydd i dderbyn risg i sicrhau bod dealltwriaeth ddigonol o'r ffordd y dylid cymhwyso hyn o fewn y Cyngor, a sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei throsglwyddo'n effeithiol ac yn gyson i arweinwyr adrannol.• Cynnwys map gwres risg mewn adroddiadau risg i annog y tîm arwain i weld y portffolio cyfan o risgiau a deall sefyllfa gyfunol y sefydliad mewn perthynas â'i barodrwydd i dderbyn risg.
Llywodraethiant	<ul style="list-style-type: none">• Defnydd pellach o'r rhwydwaith o gydlynwyr risg ar draws y sefydliad i hyrwyddo arfer gorau o ran risg a rhannu gwybodaeth am risg. Gallai'r gweithgaredd gynnwys trafodaethau grŵp risg rheolaidd gyda chydlynwyr risg a/neu hyfforddiant cydlynedd risg i sefydlu rolau a chyfrifoldebau.• Mwy o ddefnydd o ddangosyddion perfformiad allweddol a lefelau goddefgarwch i gefnogi'r berthynas rhwng risgiau gweithredol / gwasanaeth a risgiau strategol / corfforaethol a thynnu sylw at pryd y dylid uwchgyfeirio risgiau.
Methodoleg	<ul style="list-style-type: none">• Annog pob perchennog risg i adolygu a diweddarau unrhyw dargedau a rheolaethau CAMPUS i sicrhau eu bod yn fyw, yn fesuradwy ac yn gyson,• Ystyried sut y gellir rheoli themâu trawsbynciol a chyd-ddibyniaeth rhwng gwasanaethau er mwyn sicrhau mwy o gydweithio mewn proses fwy ffurfiol a rheolaidd.

<p>Pobl a Hyfforddiant</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu adran Rolau a Chyfrifoldebau'r Strategaeth a'r Polisi Rheoli Risg i sicrhau bod rolau'r Pwyllgor yn cael eu mynegi'n glir, • Defnyddio sesiynau hyfforddi ar reoli risg i gael eglurder a chadarnhad ynghylch rolau a chyfrifoldebau aelodau.
<p>Prosiectau, Partneriaid a'r Gadwyn Gyflenwi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu'r posibilrwydd o oruchwyliaeth risg ganolog ar gyfer prosiectau mawr neu oddefiadau penodol sy'n pennu pryd mae angen i brosiectau fod yn weladwy i'r Tîm Risg ac Yswiriant er mwyn gwella'r broses o asesu a rheoli risg ar y cyd.

4.2 Asesiad Aeddfedrwydd

	Diwylliant Risg ac Arweinyddiaeth	Parodrwydd i Dderbyn Risg a Strategaeth	Llywodraethiant	Methodoleg	Pobl a Hyfforddiant	Prosiectau, Partneriaethau a'r Gadwyn Gyflenwi
Lefel 5 Trawsnewidiol	Caiff Rheoli Risg ei hyrwyddo'n frwd gan y Prif Swyddog Gweithredol, yr Uwch Reolwyr a'r Aelodau. Rhoddir ystyriaeth gref i risg ym mhob proses gwneud penderfyniadau	Mae parodrwydd i dderbyn risg yn cael ei adolygu bob blwyddyn o leiaf ac mae'n cael ei ystyried mewn pwyntiau penderfynu allweddol gan gynnwys gweithrediadau o ddydd i ddydd, yn ogystal â phenderfyniadau strategol	Mae'r Aelodau a'r uwch reolwyr yn goruchwyllo'r gwaith o reoli risg yn weithredol	Mae rheoli risg ac ansicrwydd wedi'i integreiddio'n dda â'r holl brosesau busnes allweddol a dangoswyd ei fod yn sbardun allweddol i lwyddiant busnes	Mae gan staff y grym i fod yn gyfrifol am reoli risg ac mae gan y sefydliad hanes da o gymryd risgiau sy'n cael eu rheoli'n dda	Mae rheoli risg yn weithgaredd ar y cyd rhwng pob parti a dangosir ei fod yn un o'r prif ffactorau sy'n sbarduno llwyddiant
Lefel 4 Integredig	Mae'r Uwch Reolwyr ac Aelodau'n herio gwybodaeth am risg yn adeiladol ac yn ystyried risg yn y prosesau gwneud penderfyniadau	Mae'r sefydliad wedi ffurfioli ei barodrwydd i dderbyn risg ac mae datganiadau'n bodoli ar gyfer pob prif gategori risg i'w defnyddio'n ymarferol ar bwyntiau penderfynu allweddol	Mae'r trefniadau llywodraethu yn effeithiol ac yn cyd-fynd â phrosesau eraill yn y sefydliad	Defnyddir prosesau rheoli risg i gefnogi prosesau busnes allweddol a darparu gwasanaethau	Mae canllawiau addas ar gael, ac mae rhaglen hyfforddi wedi cael ei rhoi ar waith i sicrhau bod y gallu i reoli risg yn parhau	Mae fframweithiau llywodraethu cadarn yn cael eu sefydlu yn y meysydd hyn ac mae nodau risg cyffredin yn cael eu nodi ymysg yr holl bartion
Lefel 3 Rheoli	Mae'r uwch reolwyr a'r Aelodau yn arwain y gwaith o reoli risg ar draws y sefydliad ac mae cofrestr o risgiau strategol allweddol yn cael ei chadw	Mae'r uwch reolwyr yn deall ac yn defnyddio cysyniadau parodrwydd i dderbyn risg a goddefgarwch wrth drafod risgiau strategol	Mae trefniadau adrodd a sicrwydd ffurfiol ar gyfer rheoli risg yn bodoli sy'n rhoi gwerth i'r sefydliad ac sy'n cael eu defnyddio'n gyson	Mae prosesau rheoli risg wedi'u sefydlu ac yn effeithiol ond nid ydynt yn cael eu defnyddio'n gyson ar draws y sefydliad	Mae gan grŵp craidd o bobl y sgiliau, y wybodaeth a'r gallu i reoli risg yn effeithiol ac yn gweithredu'r fframwaith risg ar draws y sefydliad	Mae'r risg a reolir yn y meysydd hyn yn effeithiol, gydag adnoddau priodol
Lefel 2 Datblygu	Mae uwch reolwyr ac Aelodau wrth'n datblygu diwylliant risg y sefydliad ac mae 'hyrwyddwr risg' ar lefel uwch wedi'i benodi	Mae strategaethau a pholisïau Rheoli Risg yn cael eu llunio, eu cyfathrebu ac yn cael eu gweithredu ond nid yw Parodrwydd i Dderbyn Risg yn gysyniad sy'n cael ei ddefnyddio'n weithredol yn y sefydliad, hyd yn oed os yw'n cael ei grybwyll yn y polisi / strategaeth	Mae adroddiadau a sicrwydd yn bodoli ond maent yn y broses o gael eu rhoi ar waith ar hyn o bryd neu mae angen eu datblygu	Mae prosesau rheoli risg yn bodoli ond maent yn y broses o gael eu rhoi ar waith ar hyn o bryd neu mae angen eu datblygu	Mae'r sefydliad yn cymryd camau i gynyddu capasiti a chymhwysedd unigolion sydd â rolau a chyfrifoldebau rheoli risg	Mae dulliau ar gyfer rheoli risg yn y meysydd hyn yn bodoli ond maent yn y broses o gael eu rhoi ar waith ar hyn o bryd neu mae angen eu datblygu
Lefel 1 Tameidiog	Mae'r uwch reolwyr a'r Aelodau yn ymwybodol o'r angen i reoli risgiau	Mae Rheoli Risg yn ysbeidiol ac yn ddistrywthur o fewn y sefydliad	Mae'r gwaith o fonitro ac adrodd ar risgiau yn gyfyngedig a dim ond ar gais yr uwch reolwyr neu'r Aelodau y gwneir hynny	Nid oes proses ffurfiol yn bodoli ar gyfer rheoli risg o fewn y sefydliad	Mae pobl allweddol yn ymwybodol o'r angen i ddeall egwyddorion risg ond mae bwlc sgiliau ar draws y sefydliad	Mae pobl allweddol yn ymwybodol o ffactorau risg posibl yn y meysydd hyn

Zurich Management Services Limited
Cofrestrwyd yn Lloegr: Rhif 2741053
Swyddfa Gofrestredig
The Zurich Centre, 3000 Parkway
Whitely, Fareham
Hampshire, PO15 7JZ

Zurich Management Services Limited
Cofrestrwyd yn Lloegr: Rhif 2741053
Swyddfa Gofrestredig
The Zurich Centre, 3000 Parkway
Whitely, Fareham
Hampshire, PO15 7JZ

Adolygiad Rheoli Risg (Zurich)

Ionawr 2024

Cynllun Gweithredu

Marion Pryor BA MA CMIIA CPFA ACFS

Julie Jones

Cyf	Mater / Risg	Graddfa Risg	Camau Arfaethedig gan Reolwyr	Swyddog Cyfrifol	Dyddiad Cwblhau
1	Mae peth ansicrwydd ynglŷn â rôl aelodau mewn perthynas â chraffu ar risgiau Strategol, yn enwedig o ran rôl a pherthynas y Pwyllgor Gwaith, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, a'r pwyllgorau sgrïwtini. Byddai modd diffinio cyfrifoldebau'r Aelod Portffolio yn fwy eglur. (Argymhellion 11 a 12)		Adolygu'r adran Rolau a Chyfrifoldebau yn y Strategaeth a'r Polisi Rheoli Risg i sicrhau fod rolau a chyfrifoldebau Pwyllgorau'n cael eu diffinio'n glir.	Marion Pryor / Julie Jones	Ebrill 2024
2	Nid yw'r holl randdeiliaid perthnasol yn deall y parodrwydd i dderbyn risg ac mae peth amwysedd ynglŷn ag ystyr y gwahanol gategoriâu parodrwydd i dderbyn risg, ac, oherwydd hynny, mae ansicrwydd ynglŷn â lefel y risg nad yw'r sefydliad yn fodlon ei dderbyn. (Argymhellion 1, 4 a 5)		Adolygu datganiadau parodrwydd i dderbyn risg i sicrhau eu bod yn cael eu diweddarau, eu bod yn berthnasol a'u bod yn adlewyrchu cyfeiriad strategol presennol y sefydliad.	Marion Pryor / Julie Jones	Mawrth 2025
			Darparu hyfforddiant i Gyfarwyddwyr, Penaethiaid Gwasanaeth ac uwch reolwyr eraill ynglŷn â'u cyfrifoldebau yn gysylltiedig â rheoli risg a pharodrwydd i dderbyn risg.	Marion Pryor / Julie Jones	Hydref 2024
3	Mae'n ymddangos bod penderfyniadau'n cael eu gwneud heb roi ystyriaeth gyson i'r parodrwydd i dderbyn risg, neu mae'n cael ei gysylltu â'r penderfyniad ar ôl i'r penderfyniad gael ei wneud (Argymhellion 3 a 6)		Adolygu'r templedi adrodd corfforaethol i sicrhau eu bod yn cynnwys adran safonol ar gyfer risg er mwyn annog arweinwyr i ystyried risg a parodrwydd i dderbyn risg y Cyngor wrth wneud penderfyniadau.	Gwyndaf Parry	Medi 2024
			Cynnwys map gwres risg yn yr adroddiadau risg i annog arweinwyr i edrych ar y portffolio cyfan o risgiau a deall sefyllfa gyfunol y Cyngor mewn perthynas â'i parodrwydd i dderbyn risg.	Marion Pryor / Julie Jones	Ebrill 2024

Cyf	Mater / Risg	Graddfa Risg	Camau Arfaethedig gan Reolwyr	Swyddog Cyfrifol	Dyddiad Cwblhau
4	Nid oes digon o ddefnydd yn cael ei wneud o safbwyntiau Aelodau a'u her gadarnhaol mewn perthynas â risg ac ymddengys nad oes gan rai aelodau hyder, gwybodaeth a dealltwriaeth o'u rôl i fedru cymryd rhan effeithiol yn y broses. (Argymhellion 2 a 12)		Darparu hyfforddiant addas i Aelodau i'w cynorthwyo i herio a chraffu'n effeithiol ar risgiau a deall eu rolau a'u cyfrifoldebau, fel y cânt eu nodi yn y Polisi a'r Strategaeth Rheoli Risg.	Marion Pryor / Julie Jones	Hydref 2024
5	Mae'n ymddangos nad oes digon o ddefnydd yn cael ei wneud o rôl cydlynwyr risg yn y gwasanaethau, gan olygu fod mwy o ddibyniaeth ar y Tîm Archwilio Mewnol a Risg mewn perthynas â rheoli risg; byddai hyfforddiant pellach yn golygu fod llai o ddibyniaeth ar bersonau allweddol. (Argymhelliad 7)		Darparu hyfforddiant i gydlynwyr risg er mwyn sefydlu eu rolau a'u cyfrifoldebau a datblygu eu dealltwriaeth o risgiau ymhellach.	Marion Pryor / Julie Jones	Hydref 2024
6	Gallai risgiau trawsbynciol gael eu methu gan yr ymddengys nad oes dull cydgysylltiedig ar waith i sicrhau eu bod yn cael eu rheoli'n gyson ac yn effeithiol. (Argymhelliad 10)		Cyflwyno proses i reoli themâu trawsbynciol a chyd-ddibyniaeth rhwng gwasanaethau er mwyn creu mwy o gydweithio mewn proses fwy ffurfiol a rheolaidd.	Marion Pryor / Julie Jones	Medi 2024
7	Mae lefelau ymwybyddiaeth o risgiau yn y gwasanaethau yn anghyson gan olygu fod ansawdd y mesurau rheoli a'r gweithredoedd yn amrywio. Nid yw gweithredoedd bob amser ar ffurf targedau CAMPUS (Cyraeddadwy, Amserol, Mesuradwy, Penodol, Perthnasol, Synhwyrol). (Argymhelliad 9)		Adolygu a diweddarau holl fesurau rheoli risg a gweithredoedd gwasanaethau i sicrhau eu bod ar waith, yn fesuradwy ac yn gyson.	Pob perchennog risg	Medi 2024

Cyf	Mater / Risg	Graddfa Risg	Camau Arfaethedig gan Reolwyr	Swyddog Cyfrifol	Dyddiad Cwblhau
8	Mae'n ymddangos fod risgiau prosiectau'n cael eu rheoli ar wahân i'r trefniadau ar gyfer rheoli risgiau strategol, sy'n gwneud hi'n anodd i'r sefydliad ddeall cyfanswm cost y risg y mae'n ei wynebu a sicrhau fod risgiau'n cael eu mesur yn gyson ar draws y sefydliad. (Argymhelliad 13)		Ystyried proses i ddarparu trosolwg canolog o risgiau ar gyfer prosiectau mawr neu oddefiant penodol sy'n pennu pryd mae angen i brosiectau fod yn weladwy.	Gwyndaf Parry / Julie Jones	Tachwedd 2024
9	Nid yw dangosyddion perfformiad allweddol (y cyfeirir atynt yn y Polisi Rheoli Risg) yn cael eu hintegreiddio na'u gwreiddio'n llawn, gan olygu bod dibyniaeth ar unigolion allweddol i uwchgyfeirio a monitro risgiau yn hytrach na bod gwasanaethau'n monitro eu risgiau'n annibynnol. (Argymhelliad 8)		Gwneud mwy o ddefnydd o ddangosyddion perfformiad allweddol a lefelau goddefiant i gefnogi'r berthynas rhwng y cofrestrau risgiau ac amlygu pryd ddylid uwchgyfeirio risgiau.	Julie Jones	Medi 2024

Matrics Risg - Crynodebau o 'Risgiau / Materion'

TEBYGOLRWYDD	Yn ystod y 3 mis nesaf	Bron yn Sicr	5					
	Yn ystod y 12 mis nesaf	Tebygol	4					
	Yn ystod y 2 flynedd nesaf	Posib	3					
	Yn ystod y 5 mlynedd nesaf	Annhebygol	2					
	Nid yn ystod y 25 mlynedd nesaf	Prin	1					
MÂN	CYMEDROL		1	2	3	4	5	
SYLWEDDOL	CRITIGOL		Dinod	Mân	Cymedrol	Sylweddol	Trychinebus	
Amcanion		Ychydig o oedi wrth gyflawni amcanion	Lleihau cwmpas neu ansawdd amcan eilaidd	Lleihau cwmpas neu ansawdd prif amcan neu oedi sylweddol wrth gyflawni amcan eilaidd	Oedi sylweddol wrth gyflawni prif amcan, neu ni ellir cyflawni amcan eilaidd	Ni ellir cyflawni prif amcan		
Enw Da		Pryder cyhoeddus wedi'i gyfyngu i gwynion lleol	Mân sylwadau a chwynion anffafriol yn lleol / cyhoeddus / yn y cyfryngau	Sylw andwyol yn lleol neu fân sylw anffafriol yn y cyfryngau yn rhanbarthol neu'n genedlaethol	Beirniadaeth negyddol ddifrifol yn rhanbarthol neu'n genedlaethol	Condemniad rhanbarthol a chenedlaethol estynedig		
Cost Ariannol		<£100k	£100k - £500k	£500k - £2m	£2m - £5m	>£5m		
Iechyd a Diogelwch		Damwain neu fân anaf a fu bron a digwydd nad oedd angen unrhyw driniaeth feddygol broffesiynol	Mân anaf a oedd angen triniaeth feddygol broffesiynol	Anaf difrifol	Anaf sy'n newid bywyd	Marwolaeth		
Diogelu		Dim effaith o ran diogelu	Un achos o beidio â chydymffurfio â gweithdrefnau	Enghreifftiau parhaus o beidio â chydymffurfio â gweithdrefnau	Mater diogelu unigol	Materion diogelu niferus a chysylltiedig		
Rheoleiddio		Dim effaith o ran rheoleiddio	Digwyddiad y mae'n rhaid rhoi gwybod i'r rheoleiddiwr amdano, nid oes angen dilyn i fyny	Rhoi gwybod i'r rheoleiddiwr am achos o dorri rheolau y mae'n rhaid ei gywiro ar unwaith	Erlyniad gan y rheoleiddiwr sy'n arwain at ddirwyon neu ymyrraeth sydd angen prosiect er mwyn gallu cywiro'r sefyllfa	Erlyniad gan y rheoleiddiwr sy'n arwain at ddirwyon sylweddol ac ymyrraeth ar raddfa fawr		
Amgylcheddol		Effaith bychan yn y tymor byr	Effaith tymor byr nad oes angen fawr o adnoddau i'r ddatrys	Effaith tymor byr y mae angen adnoddau sylweddol i'w ddatrys	Effaith tymor byr difrifol neu ryw faint o effaith yn y tymor hir	Effaith difrifol yn y tymor hir		
EFFAITH								